

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра педагогіки

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
на тему **«Індивідуальний підхід до вивчення іноземної
мови дітьми шестирічного віку»**

**Виконала: студентка VII курсу, 71 групи
напряму підготовки 8.01010201 – Початкова
освіта**

**заочної форми навчання
Левченко Світлана Леонідівна**

**Керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Єремєєва В.М.**

**Рецензент: кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки
та андрагогіки Житомирського ОІШПО
Орлова О.А.**

«Допущено до захисту»

*Завідувач кафедри: доктор пед. наук,
професор Антонова О.Є. _____*

« _____ » _____ 2015 року

Житомир – 2015 рік

Зміст

Вступ	2
Розділ I. Теоретичні засади індивідуального підходу до вивчення іноземної мови у дошкільному віці	7
1.1 Проблема індивідуального підходу в навчанні: історико-педагогічний контекст	7
1.2. Аналіз базових понять дослідження	15
1.3. Характеристика особливостей вивчення іноземної мови дітей шестирічного віку	27
Висновки до розділу I	36
Розділ II. Практичний досвід використання індивідуального підходу до вивчення іноземної мови з дітьми шестирічного віку	38
2.1. Сучасний досвід організації дошкільного навчання іноземної мови	38
2.2. Завдання, зміст, форми, методи та засоби реалізації індивідуального підходу у вивченні іноземної мови	47
2.3. Досвід роботи гуртка "Говоримо англійською"	59
2.4. Результати експериментальної роботи	70
Висновки до розділу II	81
Загальні висновки	83
Додатки	85
Список використаної літератури	104

Вступ

Актуальність та доцільність дослідження. Складний і багатогранний процес глобалізації, що поширюється на всі сфери суспільного життя, зумовив перегляд змісту навчання в системі освіти. Взаємозближення культур різних народів, обумовлене розвитком науки і техніки, призвело до того, що діти з раннього віку все частіше опиняються включеними у багатовимірний інформаційний простір, успішне орієнтування в якому забезпечує комунікативна (у т. ч. й іншомовна) компетентність.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI століття, Закон України "Про дошкільну освіту", Базовий компонент початкової та дошкільної освіти в Україні проголошують освітніми пріоритетами забезпечення гармонійного та різнобічного розвитку особистості, формування у неї цілісної картини світу, що спонукає до підвищення статусу іноземної мови як важливого засобу комунікації та навчального предмета.

Це вимагає переходу від директивної до особистісно-зорієнтованої моделі навчання й виховання, що націлює на пошук нових шляхів і засобів, які забезпечуватимуть розвиток внутрішніх можливостей учнів, їхніх інтересів та творчих здібностей.

Нові орієнтації й цінності сучасної освіти обумовили необхідність перенесення терміну навчання іноземної мови з підліткового на ранній (старший дошкільний і молодший шкільний) вік як сензитивний до оволодіння іншомовним спілкуванням та його переорієнтацію на комунікативно-діяльнісне, особистісно орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу.

Проблема навчання англійської мови дітей дошкільного віку досліджено та описано в працях багатьох вчених-педагогів та методистів. Педагогічні засади активізації вивчення іноземної мови дітей шестирічного віку в умовах дошкільного закладу освіти теоретично обґрунтовані дослідженнями Ш.Амонашвілі, Н.Гальскова, Є.Протасова, Т.Шкваріна та ін.

Необхідність використання індивідуального підходу у процесі вивчення іноземної мови підтверджується також результатами теоретико-експериментальних пошуків окремих науковців (В.Андрієвська, Є.Аркін, Л.Беккер та ін.). Оновленню змісту та організації навчання іноземної мови у дошкільних закладах присвячено значну кількість наукових досліджень (Г.Глотова, Т.Чистякова та ін.).

Теоретичним та практичним засадам ефективного навчання іноземної мови дітей шестирічного віку, орієнтованого на особистісний розвиток вихованців присвячені дослідження О.Бахталіна, О.Бігич, Є.Протасова та ін. Питанню індивідуального підходу у процесі раннього вивчення іноземної мови як засобу розвитку дитини в соціумі присвячено ряд психолого-педагогічних праць (В.Андрєєв, Л.Деркач, О.Савченко, М.Феденко та ін.).

Таким чином, проблема раннього вивчення англійської мови розглядається як засіб розвитку дитини в соціумі, що допомагає розкрити її особистісний потенціал, забезпечує повноцінний розвиток, формування особистості, реалізацію виховних, розвиваючих, освітніх та практичних цілей. Вирішення означеної проблеми завдяки посиленню індивідуального підходу в процесі оволодіння іноземною мовою допомагає знаходити резерви в організації навчання та скористатися перевагами сензитивного періоду засвоєння іноземної мови в дошкільному віці.

Однак, незважаючи на достатню кількість наукових досліджень, залишається недостатньо дослідженою проблема форм, методів та засобів здійснення індивідуального підходу до навчання англійської мови дітей шестирічного віку, визначення специфічних видів діяльності та умов для його реалізації.

Актуальність і соціально-педагогічна значущість проблеми, її недостатня теоретична і методична розробленість у практиці сучасних закладів освіти зумовили вибір теми дослідження: **"Індивідуальний підхід до вивчення іноземної мови з дітьми шестирічного віку"**.

Об'єкт дослідження: навчально-виховний процес в дошкільному

навчальному закладі та початковій школі.□

Предмет дослідження: зміст, форми та методи реалізації індивідуального підходу в оволодінні іноземним мовленням дітьми шостого року життя.□

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність особистісно орієнтованої методики навчання англійської мови дітей шостого року життя в умовах дошкільного навчального закладу.□

Відповідно до предмета і мети визначено **завдання** дослідження:

1. дослідити історичний аспект проблеми у педагогічній теорії і практиці, проаналізувати основні поняття;

2. з'ясувати специфіку підготовки та вікові можливості дітей шостого року життя як передумови готовності до оволодіння іноземною мовою в умовах дитячого садка;

3. дослідити особливості навчання іноземної мови в сучасних навчальних закладах різного типу, уточнити його зміст та шляхи інтеграції іноземної мови у дитячі види діяльності з урахуванням специфіки індивідуального підходу;

4. обґрунтувати і перевірити ефективність індивідуального підходу у навчанні дошкільників іноземної мови у процесі діяльності експериментального гуртка "Говоримо англійською".

Для розв'язання визначених завдань було використано комплекс теоретичних і емпіричних **методів дослідження:**

– *теоретичні:* аналіз, порівняння, класифікація, систематизація та узагальнення експериментальних даних на основі вивчення психолого-педагогічної літератури, аналізу педагогічного досвіду для більш глибокого обґрунтування досліджуваного матеріалу;

– *емпіричні:* педагогічний експеримент, анкетування, інтерв'ювання, тестування учнів, учителів та батьків, статистичні методи обробки експериментальних даних для організації та підтвердження результатів експерименту.

Організація дослідження. Дослідження здійснювалося у три етапи протягом 2013 - 2015 навчального року.

На першому етапі – *теоретико-аналітичному* – проаналізована наукова література з теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання; розроблено програму дослідницької роботи.

На другому етапі – *дослідно-експериментальному* – проведена експериментальна робота, систематизовано форми, методи та засоби реалізації індивідуального підходу у вивченні іноземної мови дітьми шестирічного віку в умовах дитячого садка.

На третьому етапі – *узагальнюючому* – проаналізовано матеріали констатуючого та формуючого експерименту, узагальнено його результати, систематизовано дослідницькі матеріали, завершено оформлення магістерської роботи.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі дитячого навчального закладу "Казка" с. Квітневе та Квітневої ЗОШ I-II ступенів Коростишівського району Житомирської області. Усього дослідженням було охоплено 17 вихованців дитячого садка, 9 учнів першого класу, 15 вчителів початкової школи, 27 вихователя, 36 батьків.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає у тому, що:

- проведено теоретичний аналіз проблеми індивідуального підходу в історико-педагогічному аспекті;
- уточнено сутність та взаємозв'язок основних понять досліджуваної проблеми;
- визначено форми, методи та засоби індивідуального підходу у вивченні іноземної мови дітьми шестирічного віку.

Практичне значення отриманих результатів визначається тим, що:

- ◆ вдосконалено та практично апробовано форми, методи індивідуального підходу у вивченні іноземної мови у гуртку "Говоримо англійською";
- ◆ проведено порівняльний аналіз ефективності навчання дітей шестирічок іноземній мові у дошкільній і початковій ланках освіти;
- ◆ участь у методичному об'єднанні Квітневої загальноосвітньої школи I-II ступенів та дошкільного навчального закладу "Казка" с. Квітневе

Коростишівського району Житомирської області з доповіддю щодо проблеми індивідуального підходу у вивченні іноземної мови дітей шестирічного віку;

◆ досліджувані матеріали використані для написання статті "Деякі аспекти індивідуального підходу до вивчення іноземної мови дітьми шестирічного віку" в збірку науково-методичних праць "Ступенева педагогічна освіта: проблеми, досвід, перспективи" / за ред. докт. пед. наук, проф. кафедри педагогіки Вітвицької С.С., канд. пед. наук, доцента кафедри педагогіки Мирончук Н.М. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 240с.;

Структура роботи: магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаної літератури (107 джерел), 5 додатків. Загальний обсяг роботи – 111 сторінок, основний зміст викладено на 84 сторінках.

ВИСНОВКИ □ □

В умовах реформування сучасної освіти значно змінюються підходи до навчання дошкільників та молодших школярів іноземної мови. Проведений теоретичний аналіз проблеми і результати експериментального дослідження підтвердили висунуту гіпотезу, що дозволило сформулювати такі висновки.

Дослідження історичного аспекту проблеми навчання іноземної мови дошкільників дозволило простежити її динаміку, викликану змінами, що відбулися у системі освіти, галузях педагогічної науки, і визначити освітні тенденції її становлення у контексті гуманістичної особистісно орієнтованої освітньої парадигми на засадах індивідуального підходу. □

Аналіз основних понять дослідження дозволив усвідомити їх сутність, уточнити означення та окреслити систему індивідуалізованого навчання іноземної мови на основі врахування психофізіологічних особливостей дітей дошкільного віку, їхнього життєвого і лінгвістичного досвіду; визначити теоретичні і методичні положення раннього навчання іноземної мови на основі теорії мовленнєвої й ігрової діяльності та індивідуального підходу.

З'ясування специфіки підготовки та вікових можливостей дітей шостого року життя як передумови їх готовності до оволодіння іноземною мовою в умовах дитячого садка у педагогічній теорії і практиці засвідчує відсутність єдиного погляду щодо періоду започаткування цього процесу. Більшість фахівців схиляється до думки, що найбільш сприятливим для навчання іноземної мови сучасних дошкільників є шостий рік життя.

Основою готовності дітей до опанування іноземної мови є розвинені у відповідності з віком пізнавальні процеси, сформованість мовленнєвої діяльності рідною мовою, готовність до співпраці з дорослим та сформовані базові якості особистості (ініціативність, відповідальність, самостійність).

У процесі дослідження специфіки навчання іноземної мови в сучасних дошкільних навчальних закладах різного типу, узагальнення поглядів науковців, педагогічного досвіду уточнено зміст та шляхи інтеграції іноземної мови у дитячі види діяльності з урахуванням специфіки індивідуального

підходу, виділено компоненти навчання; визначено перелік сфер спілкування (сімейна; соціально-культурна; сервісна; видовищно-масова), а також сфер діяльності (ігор, захоплень, природи); виділено традиційні теми для іншомовного спілкування.

Проведена дослідницька робота дозволила обґрунтувати і розробити програму та систему експериментальної діяльності гуртка "Говоримо англійською" на основі створення розвивального середовища як особливої форми організації особистісно орієнтованого навчання іноземної мови у дошкільному закладі, що дозволяє забезпечити засвоєння вихованцями мовленнєвих зразків природним шляхом, сприяє виникненню та закріпленню стійких асоціативних зв'язків між звуковою формою іноземної мови і предметами та явищами довкілля, формуванню базових якостей особистості, є запорукою успішного навчання.

Проведена експериментальна робота з метою перевірки ефективності діяльності експериментального гуртка "Говоримо англійською" та виявлення впливу на підготовку вихованців дитячого садка до шкільного навчання дозволила стверджувати, що активізація англomовної мовленнєвої діяльності дітей шостого року життя забезпечує інтегрування іноземної мови у зміст передбачених програмою дошкільного закладу видів діяльності, сприяє формуванню у вихованців цілісної картини світу і себе як активної особистості в ньому. □

Проблема організації навчання іноземних мов дітей дошкільного віку складна й багатогранна і не вичерпується розглянутими у пропонованому дослідженні аспектами. Подальшого вивчення, на наш погляд, потребує визначення змісту інтегрованого навчання іноземної мови дошкільників в поєднанні з музичною діяльністю та ознайомлення з природою.

Список використаної літератури

1. Агурова Н.В., Гоздецькая С.И. Английский язык в детском саду. – М.: Учпедгиз, 1963. – 112 с.□
2. Алфер'єва Т.Ю., Максименко О.П., Паперна Г.О. Збірник матеріалів до вивчення англійської мови в дитячому садку. – К., 1962. – 67 с.□
3. Амонашвили Ш. Размышления о гуманной педагогике – М., 1996. – 496 с.
4. Амонашвили Ш. Личностно-гуманная основа педагогического процесса – Минск, 1990. – 560 с.
5. Амонашвили Ш. В школу с шести лет // Педагогический поиск. – М., 1998.
6. Амонашвили Ш.А. Психологические особенности усвоения второго языка младшими школьниками // Иностранные языки в школе. – 1986. – №2. – С. 24-27.
7. Англійська мова для дітей дошкільного віку (книга для вчителя) / за ред. Шкваріна Т.М. – Шкільний світ, – 2009.
8. Артемова Л.В. Гра // Методичні рекомендації до програми виховання дітей дошкільного віку “Малятко”. – К. – 1993. – С.31-48
9. Артемчук Т. Про сучасні підходи до вивчення і викладання іноземних мов // Рідна школа. – 2003. – № 9. – С. 47.
- 10.Бабенко Т. В. Методика навчання англійської мови в початковій школі : навч. посіб. – К., 2006. – 220 с.
- 11.Базова програма розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі" / Наук. кер. та заг. ред. О.Л. Кононко. – 3-тє вид., випр. – К.: Світич, 2009. – 430с.
- 12.Барташніков О.О. Барташнікова І.А., Зелена І.Я. Ігри для початкового навчання англійської мови. Тернопіль, 2002. – 64 с.
- 13.Белина С. Голландская школа М. Монтессори глазами украинского учителя // Педагогіка толерантності. – 2002. – № 4. – С.128-132.
- 14.Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
- 15.Біда О.А., Кравчук О.В. Інтерактивні технології навчання в початковій школі. – Умань: РВЦ Софія, 2007. – 184 с.

- 16.Большакова І. Проблеми психологічної готовності дитини до школи // Початкова школа. – 2005. – №5. – № 4. – С. 11-15
- 17.Бондарева Т. В. Дитяче експериментування // Дошкільне виховання. – 2002. – № 4. – С. 8-11
- 18.Бублик А. О. Досвід країн Західної Європи у викладанні іноземних мов на початковому етапі // Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Філологічні науки – 2009. – Вип. 14. – С. 158–163.
- 19.Василенко М., Щиголь В. Граючись – виграємо // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С.104–106.
- 20.Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник. О.В. Скрипченко, З.В. Огороднійчук. 2-ге видання. К. 2007. – 400 с.
- 21.Віттенберг К., Білоущенко І. Повний курс англійської мови в ДНЗ (за Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку "Я у Світі"). 1-й рік навчання. – Х.: Основа, 2010. – 384с.
- 22.Володько В. М. Індивідуалізація та диференціація навчання: понятійно-категорійний аналіз // Педагогіка і психологія. – 1997. – №4. – С. 9–17.
- 23.Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. – Х.: Вид. група "Основа", 2011. – 255 с.
- 24.Галузинський В.М., Евтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія.: Посібник для студентів вузів – К. 1995. – 237с.
- 25.Гез Н.И. Английский язык для дошкольников. – М., 1992. – 224 с.
- 26.Гергель А.Ф. Психофізіологічні передумови навчання англійської мови учнів молодшого шкільного віку // Проблеми гуманізації процесу навчання іноземних мов у школі та вузі. – К.: КДПШМ, 1993. – С. 40.
- 27.Глазунова Л.І. Школа Монтесорі: без фобії до висоти // Педагогіка і психологія. – 1998. – №3. – С.12-14.
- 28.Глоба Л. Сучасні методи роботи з учнями на уроках іноземної мови в контексті європейських стандартів: проблеми переходу // Вчені записки Харківського гуманітарного університету "Народна українська академія" – Х., 2007. – Т. 13, кн. 1: Актуальні проблеми освіти. – С. 96–105.

29. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
30. Грималюк І. А., Кардаш Н. В., Корнієнко Н. М. Нестандартні уроки та виховні заходи. – Т.: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 195 с.
31. Гришкова Р.О. Особистісно орієнтоване вивчення іноземної мови // Сучасні технології викладання іноземних мов у професійній підготовці фахівців: 36. наук. Статей. – К., 2010. – С.96-101.
32. Дем'яненко О.Є. Фонетична робота з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку в умовах багатомовності (фрагменти занять і уроків на матеріалі української, російської й англійської мов). – Запоріжжя, 2005. – 92 с.
33. Державний стандарт початкової загальної освіти / Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. – № 462.
34. Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 45.
35. Деркач В. В. Іноземні мови в початкових школах Польщі: зміни до програмної реформи // Вісн. Черкас. ун-ту. – 2008. – № 37. – С. 106–111.
36. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / наук. кер. К. Л. Крутій. – Запоріжжя, 2011. – 188 с.
37. Загальна психологія / за ред. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинської, З. В. Огороднійчук та ін. – К., 2005. – 464 с.
38. Закон України "Про дошкільну освіту" // Урядовий кур'єр. – 2001. – №8
39. Закон України "Про позашкільну освіту" // Уряд. кур'єр. – 2001. – № 34
40. Зиммельдінова А.С. Особливості розвитку мовлення шестирічних першокласників. – К., 1990. – С. 110-112
41. Єжабкова Б. Концепція розвитку дитини в педагогічній спадщині Монтессорі // Обрії. – 2001. – № 1. – С. 8 -12.
42. Жебровський Б. Українська модель школи Марії Монтессорі // Початкова школа. – 2005. – № 5. – С. 42-44.
43. Ікуніна З. Індивідуалізація навчання дітей старшого дошкільного віку // Дошкільна освіта. – 2010. – № 1 (27). – С.18-23.

44. Історія педагогіки / за ред. М. В. Левківського, О. А. Дубасенюк. – Житомир : ЖДПУ, 1999. – 336 с.
45. Казачінер О. С. Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів // Англійська мова в початковій школі. – 2007 – №17 (171). – С. 2-8
46. Канищева Л. А. Турищева Л. В. Особливості пізнавальних процесів молодших школярів. // Англійська мова в початковій школі. – 2007. – №1(26). – С. 14-16.
47. Кантор Л. Пізнаємо. Навчаємось. Відпочиваємо. // Початкова школа. – 2005. – №5. – С. 41-43.
48. Капліна О. В. Вивчаємо нові слова із задоволенням. // Англійська мова в початковій школі. – 2005. – № 3(4). – С. 23-26.
49. Коваленко О. Реформа рухається вперед // English. – 2003. – № 6. – С. 7
50. Козак А. М. Використання гри на уроках іноземної мови // Англійська мова та література. – 2011. – №14. – С. 4-6.
51. Коломінова О. О. Роман С. В. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі // Іноземні мови. – 2010. – №2 – С.40–47.
52. Комарицкая Т. В. Индивидуализация процесса обучения иностранному языку как средство актуализации потенциальных возможностей учащихся Иркутск: ИВВАИУ, 2005. – 205 с.
53. Коменський Я. А. Об изгнании косности из школ. – Собрание сочинений. – Т. 2. – 275 с.
54. Кононко О. Особистісний підхід: суть та шляхи втілення в державній базовій програмі // Дошкільне виховання. – 2000. – № 9. – С. 10–14.
55. Кононко О. Шкільна адаптація та психологічний вік // Початкова школа. – 2002. – №1. – С. 17-23.
56. Кропачова О. Домашні завдання з англійської мови. Від дитсадочка до школи // English. – 2011. – № 38. – С. 11-12.
57. Кузьменко В. У. Індивідуалізація виховання і навчання в дошкільних закладах (методичн. рек. для дошкільних працівників) – К., 2002. – 44 с.
58. Кузьменко В. У. Індивідуальний підхід: десять кроків // Дошкільне

виховання. – 2007. – №8. – С. 32-36

59. Кузьменко В.У. Індивідуальний підхід: практичний аспект // Дошкільне виховання. – 2007. – №9. – С. 40-48
60. Кулачківська С.Є. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку) – К.: Норапринт, 1999. – 286 с.
61. Кулиш Л. Английский для общения – К.: Астарта, 1995.
62. Лісович О. Сучасні діти... які вони? /Початкова освіта. – 2005. – № 15.
63. Мамчур Л. І. Лінгводидактична спадщина В. О. Сухомлинського – Умань, 2009. – с. 184
64. Міхелі С. Педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського як концептуальна основа особистісно орієнтованого підходу // Поч. школа – 2003. – № 9 – С. 5-11.
65. Мицик О. М. Гра як метод навчання іншомовного спілкування учнів початкової школи //Англ. мова та література. – 2013. – №22 – С. 40-49.
66. Мовний портфель для початкової школи в Україні) // І ноземні мови в навчальних закладах. – 2004. – № 3. – С.15–19.
67. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2008. – 256 с.
68. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 58 с.
69. Негневицькая Е.И. Иностранный язык для самих маленьких: вчера, сегодня, завтра // Иностранные языки в школе. – 1987. – № 6. – С.20-26
70. Никитенко З.Н. Технология обучения лексике в курсе английского языка для детей 6 лет в 1 классах средней школе // Иностранные языки в школе. – 1991. – № 4. –С. 52-59
71. Нові технології навчання: Наук.-метод. Зб. / Кол. авт. – К.: Наук.-метод центр вищої освіти, 2004. – Спецвипуск. – 187 с.
72. Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови. – К., 1992. – 127с.
73. Ольшанський Д. Комікс як засіб стимуляції пізнавальних інтересів дітей молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови // Початкова школа, – 2004. – № 5. – С. 54-56.

74. Онушко Л.О. Сходинки до мовленнєвої самореалізації учня // Початкове навчання і виховання. – 2007. – №1. – С. 41-45.
75. Орлова І. О. Інноваційні підходи до викладання іноземної мови // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / ред. кол.: В. О. Зайчук (головний редактор) та ін. – К.: НМЦ ВО, 2001. – Вип. 31. – С. 151-154.
76. Панасюк Т. Впевнений старт майбутнім першокласникам // Палітра педагога. – 2010. – № 6. – С. 3-9.
77. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с.
78. План дій щодо поліпшення якості вивчення іноземних мов у дошкільних навчальних закладах та у початковій школі ЗНЗ на 2009-2012 роки. // Іноземні мови. – 2009. – № 2. – С. 10-12.
79. Подмазін С.І. Особистісно орієнтований освітній процес. Принципи. Технології // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – С.37-43.
80. Поліна В. С. Нові методичні підходи до викладання іноземної мови в умовах навчального комплексу неперервної освіти // Педагогіка і психологія. – 2004. – №4. – С.37-43.
81. Потапова А.П. Некоторые приемы обучения младших школьников иностранному языку // Начальная школа. – 1996. – № 7. – С. 2-8. □
82. Програма з англійської мови для дошкільників та учнів першого класу загальноосвітніх навчальних закладів. // Іноземні мови. – 2010. – № 1. – С. 58-69.
83. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років "Дитина" / О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, – К.: Університет, 2012.
84. Програма розвитку дитини дошкільного віку "Українське дошкілля" / О.І. Білан, Л. М. Возна та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2012.
85. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку "Впевнений старт" / кер. проекту Б. М. Жебровський. – Тернопіль: Мандрівець, 2012.
86. Проскура О.В., Кочина Л.П., Кузьменко В.У., Кудикіна Н.В. Програма виховання і навчання дітей від 2 до 7 років " Дитина"

87. Програма виховання дітей дошкільного віку "Українотворець" / Кононенко П.П., Касян Л.Г., Семенюченко О.В. – К. "Рада", 2008.
- 88.Редько В.Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи. – К: Генеза, 2007. –136с.
- 89.Редько В.Г. Молодші школярі... Які вони? (Залежність ефективності навчання іноземних мов учнів початкової школи) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – № 1. – С.22-30.
- 90.Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навчальний посібник. – К., 2005. – 208 с.
- 91.Рязанова И.С. Обучение английскому языку детей младшего возраста. // Иностранные языки в школе. – 1992. – №1 – С. 12-18.
- 92.О.Я.Савченко. Сучасний урок у початкових класах. – К., – 1997. – 318 с.
- 93.Самовник В. В. Значення та роль гри як інтерактивної технології навчання //Англійська мова та література. – 2012. – № 27. – С. 2-7.
94. Скрипченко О.В., Волинська З.В., Огороднійчук та ін. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
- 95.Силіцька І.О. Ігри, які полегшують навчання // Англійська школа в початковій школі. – №11, – 2005. – С. 24-29.
- 96.Сиденко А. Ігровий підхід у навчанні // Народна освіта. – 2000. – № 8. – С. 23-34.
- 97.Соціальна психологія особистості і спілкування: Навч. посібник . – К., 2004. – 135с
- 98.Старжинская Н. Дошкольное детство: усвоение родного и второго языка // Дошкольное воспитание. – 1991. – №10 – С. 2-7.
- 99.130 ігор для уроків англійської мови/ М.В. Бондар, О.В. Карпенко, Л.В.Пашенко. – Х: Вид група "Основа", Вип. 9 (21). – 2004. – 128с.
100. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5-ти т. – К. , 1977 – Т. 4. – с. 637
101. Турищева Л.В. Психокорекційні ігри в навчально-виховному процесі. //Англійська мова в початковій школі. – №12 (37) – 2007. – С. 2-7.
102. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку: прогр.,

- метод. реком. – К.: Шкільний світ, 2008. – 112 с.
103. Шишкова И.А., Вербовская М.Е. Английский язык для малышей. Руководство для преподавателей и родителей. – М., 2006. –157с.
104. Федусенко Ю. Пізнавати світ у грі // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2003. – №1. – С. 78–91.
105. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: В 2 т. – К., 1983. – Т.1. – 278с.
106. Фіцула М. М. Педагогіка – К., 2003. – 528 с.
107. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.